

بررسی دیدگاه کشاورزان نسبت به آموزش های ترویجی و نقش آن در توانمندسازی در منطقه اهواز

شهلا گرجی^۱، عبدالعظیم آجیلی^۲، سعید محمدزاده^۳، کبری شبانی^۴

۱- دانش آموخته کارشناسی ارشد رشته مدیریت کشاورزی Shahla1261@yahoo.com

۲- دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان Azim53Aj@yahoo.com

۳- استادیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان saeedrh@gmail.com

۴- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته ترویج و آموزش دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین

خوزستان kobra85.shabani@gmail.com

چکیده

توانمند کردن تا حدی به معنی قدرت بخشیدن می باشد یعنی به افراد کمک می کند تا حس اعتماد به نفس خود را بهبود دهند و نیز بر حس ناتوانی یا درماندگی خود غلبه کنند و هم چنین در افراد شور و شوق کار و فعالیت ایجاد می شود. توانمند کردن کشاورزان برای کار و حرفه کشاورزی، باعث افزایش کارایی و بازده تولید، آشنا کردن کشاورزان با مسائل بازاریابی محصولات تولیدی و مدیریت مزرعه و فعالیت های کشاورزی می شود که این باعث توسعه کشاورزی می شود. بی شک آموزش های ترویجی می تواند نقش بسزایی در این توانمندسازی ایفا نماید. هدف اصلی این تحقیق بررسی دیدگاه کشاورزان شهرستان اهواز نسبت به آموزش های ترویجی و نقش آن در توانمندسازی آنان می باشد. پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی بوده که به روش پیمایشی و با استفاده از پرسشنامه انجام گرفت. میزان ضریب آلفای کرونباخ ۸۲٪ محاسبه شد. جامعه آماری این بررسی، کشاورزان شهرستان اهواز می باشد که ۲۲۲ نفر، با استفاده از روش نمونه گیری طبقه ای گزینش شدند. نتایج نشان داد بین شیوه های آموزش های ترویجی بیشترین تأثیر را کلاس پرورش بز و گوسفند، آموزش یک روزه ترویج پرواربندی گوسفند و آموزش ترویج کودهای ریزمغذی و کمترین تأثیر را آموزش آشنایی با آبیاری تحت فشار در باغات و آموزش استفاده از بقایای گیاهی در تغذیه دام در توانمند کردن کشاورزان داشته است.

کلیدواژه ها: آموزش، کشاورزان، آموزش های ترویجی، توانمندسازی

مقدمه

توانمندسازی عبارت است از یاد دادن چیزهایی به افرادی که توان انجام آنها را دارند تا به دیگران متکی نباشند (کنت بلانچار و همکاران، ۲۰۰۲). همچنین توانمندسازی افراد یک ابزار مؤثر مدیریتی می‌باشد که می‌توان در جهت هدایت افراد به دلیل افزایش بهره‌وری مورد استفاده قرار گیرد (رجایی پور و همکاران، ۱۳۸۶). به تازگی بیشتر محققان، سازمان‌دهندگان، سیاست‌مداران و کارفرمایان می‌دانند که شرط لازم برای جامعه و تغییرات اجتماعی و تغییر فردی، توانمندسازی است. منظور توانمند و موفق شدن افراد است (ویلسون ۱۹۹۶، فلورین، و اندرسمن ۱۹۹۰ و اسپیر و هیوقی، ۱۹۹۵).

همچنین توانمندسازی با آماده کردن کشاورزان برای کار و حرفه کشاورزی، کمک به افزایش کارایی و بازده تولید، حفاظت از خاک و منابع طبیعی، مدیریت مؤثر کشتزار و فعالیت‌های کشاورزی، آشنا کردن کشاورزان با مسائل بازاریابی محصولات تولیدی، فراهم کردن محیط زیست مطلوب و مشارکت در فعالیت‌های رهبری روستایی می‌شود که این عامل‌ها باعث توسعه کشاورزی می‌شوند (رکن‌الدین افتخاری و همکاران، ۱۳۸۸). از سوی دیگر توسعه کشاورزی بدون دانش، آگاهی و راهبرد در طرح‌های ظرفیت‌سازی و توانمندسازی، امکان‌پذیر نمی‌باشد. بنابراین ظرفیت‌سازی و توانمندسازی کشاورزان، یک گزینش راهبردی می‌باشد که می‌تواند توسعه کشاورزی را به همراه داشته باشد (کارل، ۲۰۰۷).

از سوی دیگر توسعه کشاورزی تابعی از عامل‌های اقتصادی، اجتماعی و محیطی است اما به نظر می‌رسد توسعه کشاورزی می‌تواند به میزان قابل توجهی تابعی از تغییر و تکامل دانش و مهارت کشاورزان به منظور افزایش کارایی، اثربخشی و پایداری در این بخش باشد. بسیاری از پژوهشگران باور دارند افزایش آگاهی و دانش می‌تواند هسته‌های لازم را برای دستیابی به توانمندسازی کشاورزان فراهم آورد و توسعه کشاورزی را به دنبال داشته باشد (رکن‌الدین افتخاری و همکاران، ۱۳۸۸). در همین راستا این عامل‌های مؤثر بر توانمندسازی به سه بخش عامل‌های اجتماعی، عامل‌های اقتصادی و آموزش تقسیم‌بندی شده‌اند. در این راستا جوادین (۱۳۸۸)، عامل‌های مؤثر بر توانمندسازی را بررسی نموده و بیست عامل مؤثر بر توانمندسازی افراد را شناسایی کرده که عبارت‌اند از اطلاعات، اختیار، کار گروهی، شیوه رهبری، آموزش، تعلق سازمانی، تجربه‌اندوزی، روشن بودن هدف‌ها و خط مشی، مشارکت، تمرکز نداشتن، دسترسی به منابع، مسئولیت، تشویق، غنی‌سازی شغل، هدایت و پشتیبانی، معنی‌دار بودن شغل، اعتماد به نفس، ابهام نقش، اهمیت قائل شدن به کارکنان و محیط می‌باشد و از بین آنان ۵ عامل اهمیت بیشتری دارد. توجه به رشد فردی و طراحی شغلی ۲. توجه به مسائل نیروی انسانی و کار گروهی ۳. سبک رهبری ۴. توجه به رسمیت و شفافیت ۵. توجه به محیط و تمرکز نداشتن می‌باشد (جوادین، ۱۳۸۸).

همچنین به گفته جزینی (۱۳۸۵)، سبک رهبری، انگیزه، روش‌های آموزش و رضایت شغلی از عامل‌های مؤثر بر

توانمندسازی می‌باشد و بیان کرد که آموزش حضوری افراد بیشترین تأثیر را دارد (جزینی، ۱۳۸۵). از دیگر عامل‌های مهم در توانمندسازی کشاورزان به منظور افزایش بازده در واحد سطح و رقابت در بازار، داشتن دانش و توان مدیریت و هماهنگی و مشارکت با دیگر فعالان می‌باشد و می‌توان این دانش و توانایی‌های را به وسیله آموزش بیشتر کرد (سیواجاناتا، ۲۰۰۳).

همچنین کاپلمن و ریچاردز (۱۹۹۶)، بر این باور است نقش آموزش در فرآیند اجرای موفقیت‌آمیز توانمندسازی انکارناپذیر است. و از سوی زمان‌زاده، سید رسولی و جبارزاده تبریزی (۱۳۸۷)، بر پایه پژوهشی که انجام دادند به این نتیجه دست یافتند که آموزش برنامه توانمندسازی می‌تواند سبب افزایش تلاش افراد برای کسب پشتیبانی‌های اجتماعی، افزایش انگیزه، افزایش قدرت تصمیم‌گیری، اداره مناسب استرس‌ها شود (کاپلمن و ریچاردز، ۱۹۹۶).

همچنین محمدی و همکاران (۱۳۸۸)، تحقیقی در زمینه ساختار و کارکرد ترویج کشاورزی در فرآیند توانمندسازی زنان انجام دادند و به این نتیجه دست یافتند که دانش، اطلاعات و فناوری نتیجه فعالیت‌های مراکز تحقیقاتی، آموزشی و ترویجی است که نقش کلیدی در تقویت بخش کشاورزی پایدار و طرح‌های توسعه دارد که با ارائه خدمات ترویجی برای زنان می‌تواند زمینه‌ای مناسب برای دسترسی آنان به اطلاعات، دانش و فناوری برای توانمندسازی باشد.

در این راستا اقتداری و میردامادی (۱۳۸۶)، نیز پژوهشی در رابطه با نقش آموزش‌های ترویجی بر توانمندسازی گندم‌کاران درباره توسعه پایدار کشت گندم انجام دادند به این نتیجه دست یافتند که متغیرهای سطح تحصیلات، دفعات تماس با مهندسان ناظر، استفاده از سخنرانی آموزشی، استفاده از کارگاه آموزشی، استفاده از آموزش گروهی، بازدید از کشتزارهای نمونه گندم، و استفاده از فیلم‌های آموزشی با متغیر میزان توانمندی گندم‌کاران درباره توسعه پایدار کشت گندم رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد که توانایی‌های انسانی به وسیله دانایی به دست و برای تولید آن باید سرمایه‌گذاری کرد، یعنی بتوان قدرت انسانی را با انجام کار افزایش داد. نکته مهم این است که توان اکتسابی افراد باید افزایش یابد تا در فرآیند تولید، نقش مهم خود را ایفا کند. بدین منظور سرمایه‌گذاری برای آموزش در جهت افزایش توان اکتسابی در کشاورزان سبب دانایی افراد و در نهایت توانمندی افراد می‌شود (زمانی پور، ۱۳۷۳).

به‌طور کلی توانمندسازی تشویق افراد به مشارکت بیشتر در اتخاذ تصمیم‌هایی که بر فعالیت‌های آنان تأثیرگذار است. از این راه می‌توان فرصت‌هایی را برای افراد فراهم کرد تا نشان دهند که می‌توانند دیدگاه‌های خوب آفریده و به آن جامعه عمل ببوشانند. تواناسازی به این معنی است که افراد را به طور ساده تشویق کرد تا نقش فعال‌تری در کار خود ایفاء کنند و تا آنجا پیش روند که مسئولیت بهبود فعالیت‌های خویش را بر عهده بگیرند. توانمندسازی پدیده پیچیده‌ای است که اشکال مختلفی در جنبه‌های متفاوت زندگی دارد و در این میان واژه توانمندسازی کشاورزان دربرگیرنده ارتقای توانایی و اسامارهای آنان در ابعاد مختلف آموزشی، اقتصادی و اجتماعی است.

هدف‌های تحقیق

هدف کلی تحقیق بررسی دیدگاه کشاورزان شهرستان اهواز نسبت به آموزش‌های ترویجی و نقش آن در توانمندسازی

است.

هدف‌های اختصاصی

- ۱) بررسی ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای پاسخگویان
- ۲) اولویت‌بندی آموزش‌های ترویجی در توانمندسازی کشاورزان

پرسش‌های تحقیق

- ۱) دیدگاه کشاورزان نسبت به تأثیر آموزش‌های ترویجی چگونه بوده است؟
- ۲) دوره‌های آموزشی در توانمندسازی کشاورزان چه تأثیری داشته است؟

مواد و روش‌ها

از دیدگاه طبقه‌بندی تحقیق‌ها بر مبنای هدف، این تحقیق از نوع تحقیق‌های نظری-کاربردی است و از لحاظ روش تحقیق، توصیفی-همبستگی است. با بررسی کتابخانه‌ای و روش‌های میدانی، با ابزار پرسشنامه جمع‌آوری داده‌ها صورت گرفت.

جامعه آماری تحقیق شهرستان اهواز که مرکز استان خوزستان می‌باشد به عنوان منطقه مورد بررسی گزینش شده است. این شهرستان دارای ۱۲ دهستان است. در مرحله اول از بین دهستان‌هایی که دوره‌های آموزشی در آنان برگزار شده یک دهستان به طور تصادفی گزینش شد. پس از آن ده درصد جمعیت شرکت‌کننده در آن دهستان به عنوان حجم نمونه در دهستان به طور تصادفی گزینش شده و از بین روستاهای این دهستان، ۶ روستا به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای گزینش شدند که عبارت از جعاده، گبیر دو، طرح دو، گمبوعه کوچک، شاخ کوپال و فارسیات بزرگ می‌باشند. جمعیت روستائینی که در دوره‌های آموزشی شرکت کرده‌اند ۲۱۷۱ نفر می‌باشد که از بین آنان ۲۲۲ نفر برای تکمیل پرسشنامه‌ها به طور تصادفی گزینش شدند. به منظور تعیین اعتبار ابزار تحقیق، از روش گروه داوری متخصصان استفاده شده است. به منظور تعیین پایایی پرسشنامه، شمار ۳۰ نسخه از پرسشنامه توسط کشاورزان روستای جلیعه از توابع شهرستان اهواز تکمیل شد که با استفاده از نرم افزار **spss** میزان ضریب آلفای کرونباخ در حد قابل قبول بود. پس از اطمینان از پایایی لازم پرسشنامه‌ها بین نمونه پژوهش توزیع شد و داده‌ها با نرم افزار **spss** مورد تجزیه تحلیل قرار گرفت.

نتایج

جدول شماره ۱- ویژگی‌های فردی و اجتماعی کشاورزان

درصد جمعیتی	درصد فراوانی	فراوانی		
۲۰/۳	۲۰/۳	۴۵	۱۵-۲۵ سال	سن
۶۴	۴۳/۷	۹۷	۲۶-۳۵ سال	
۹۰/۱	۲۶/۱	۵۸	۳۶-۴۵ سال	
۹۷/۷	۷/۷	۱۷	۴۶-۵۵ سال	
۱۰۰	۲/۳	۵	۵۶ سال به بالا	
۳/۶	۳/۶	۸	بی سواد	تحصیلات
۱۲/۲	۸/۶	۱۹	ابتدایی	
۵۰/۵	۳۸/۳	۸۵	راهتمایی	
۷۷/۵	۲۷	۶۰	دبیرستان	
۹۰/۵	۱۳/۱	۲۹	دیپلم	
۹۵/۹	۵/۴	۱۲	کاردانی	
۱۰۰	¼	۹	کارشناسی	
۷۶/۵	۷۶/۵	۱۷۰	۱۵-۵ سال	تجربه در کشاورزی
۹۴/۶	۱۸/۱	۴۰	۲۵-۱۶ سال	
۱۰۰	۵/۴	۱۲	۲۶ سال به بالا	
ویژگی‌های زراعی				
درصد فراوانی	فراوانی			
۲۲/۵	۵۰	آیش		
۳۰/۶	۶۸	تناوب		
۴۶/۸	۱۰۴	مداوم		

یافته‌های تحقیق نشان داد (جدول ۱) که از ۲۲۲ نفر کشاورز مورد بررسی بر حسب گروه سنی، ۲۰/۳ درصد با فراوانی ۴۵ نفر در گروه ۱۵ تا ۲۵ سال، ۴۳/۷ درصد با فراوانی ۹۷ نفر در گروه سنی ۲۶ تا ۳۵ سال، ۲۶/۱ درصد با فراوانی ۵۸ نفر در گروه سنی ۳۶ تا ۴۵ سال، ۷/۷ درصد با فراوانی ۱۷ نفر در گروه سنی ۴۶ تا ۵۵ سال، ۲/۳ درصد با فراوانی ۵ نفر در گروه سنی ۵۶ سال به بالا قرار دارند بنابراین یافته‌های تحقیق نشان داد که بیشترین افراد مورد بررسی با فراوانی ۹۷ نفر در گروه سنی ۲۶ تا ۳۵ سال، میانگین افراد مورد بررسی با فراوانی ۴۵ نفر در گروه سنی ۱۵ تا ۲۵ سال و کمترین افراد با فراوانی ۵ نفر در گروه سنی ۵۶ سال به بالا قرار داشتند.

همچنین نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که ۳/۶ درصد با فراوانی ۸ نفر سطح تحصیلات بی سواد، ۸/۶ درصد با فراوانی ۱۹ نفر در سطح ابتدایی، ۳۸/۳ درصد با فراوانی ۸۵ نفر در سطح راهنمایی، ۲۷ درصد با فراوانی ۶۰ نفر در سطح دبیرستان، ۱۳/۱ درصد با فراوانی ۲۹ نفر در سطح دیپلم، ۵/۴ درصد با فراوانی ۱۲ نفر در سطح کاردانی و ۴/۱ درصد با فراوانی ۹ نفر در سطح کارشناسی می‌باشند. با توجه به نتایج به دست آمده بیشترین فراوانی ۸۵ نفر دارای تحصیلات دوره راهنمایی و کمترین فراوانی ۸ نفر که بی سواد بودند.

همچنین یافته‌های تحقیق نشان داد که در جامعه آماری مورد بررسی، ۷۶/۵ درصد با فراوانی ۱۷۰ نفر دارای تجربه ۱۵-۵ سال، ۱۸/۱ درصد با فراوانی ۴۰ نفر دارای تجربه ۲۵-۱۶ سال، ۵/۴ درصد با فراوانی ۱۲ نفر دارای تجربه ۲۶ سال به بالا می‌باشد بنابراین یافته‌های تحقیق نشان داد بیشترین تجربه با فراوانی ۱۷۰ نفر دارای تجربه ۵-۱۵ سال و کمترین آن با فراوانی ۱۲ نفر دارای تجربه ۲۶ سال به بالا می‌باشد.

به علاوه نتایج تحقیق نشان می‌دهد که ۲۲/۵ درصد با فراوانی ۵۰ نفر دارای نوع زراعت آیش، ۳۰/۶ درصد با فراوانی ۶۸ نفر دارای نوع زراعت تناوب و ۴۶/۸ درصد با فراوانی ۱۰۴ نفر دارای نوع زراعت مداوم می‌باشد. بیشترین درصد ۴۶/۸ با فراوانی ۱۰۴ نفر دارای نوع زراعت مداوم و کمترین درصد ۲۲/۵ با فراوانی ۵۰ نفر دارای نوع زراعت آیش می‌باشند.

جدول ۲- ارزیابی دیدگاه کشاورزان در مورد سودمند بودن آموزش های ترویجی

ردیف	گویه	میانگین رتبه ای	انحراف معیار	ضریب پراکندگی	رتبه بندی
۱	کلاس آموزش پرورش بز و گوسفند	۰/۵۲۷۰	۱/۱۲۰۲۳	۱/۱۲۶	۱
۲	آموزش یک روزه ترویج پرواربندی گوسفند	۰/۵	۱/۱۶۴۱۳	۱/۳۵۵	۲
۳	آموزش ترویج کودهای ریز مغذی	۰/۰۹۴۶	۱/۶۵۴۵۷	۱/۵۱۵	۳
۴	آموزش معایب سوزاندن بقایای گیاهی	۰/۵۵۸۶	۱/۲۴۱۶۹	۱/۵۴۲	۴
۵	کلاس آموزش احداث جایگاه دام	۰/۹۳۲۴	۱/۵۶۳۱۳	۱/۶۷۶	۵
۶	آموزش حفاظت و خاک ورزی در بهبود خاک کشاورزی	۰/۶۷۱۲	۱/۲۷۰۹۷	۱/۸۹۴	۶
۷	آموزش حفاظت و احیای منابع طبیعی	۰/۸۷۳۹	۱/۵۱۹۸۱	۱/۷۳۹	۷
۸	کلاس آموزش بازاریابی محصولات کشاورزی	۰/۹۳۲۴	۱/۷۷۴۶۲	۱/۹۰۳	۸
۹	کلاس آموزش های پرواربندی گوساله	۰/۶۸۰۲	۱/۲۲۶۲۱	۱/۸۰۳	۹
۱۰	آموزش حفظ بقایای گیاهی	۰/۴۵۰۵	۰/۹۴۸۸۱	۲/۱۰۶	۱۰

برای ارزیابی تاثیر آموزش های ترویجی کشاورزان مورد بررسی ۱۰ گویه طراحی شد بر پایه آنچه در جدول ۲ مشاهده می شود از بین روش های آموزش های ترویجی بیشترین تاثیرگذاری را کلاس آموزش پرورش بز و گوسفند، آموزش یک روزه ترویج پرواربندی گوسفند و آموزش ترویج کودهای ریز مغذی و کمترین تاثیرگذاری را آموزش های پرواربندی گوساله و آموزش حفظ بقایای گیاهی در توانمند کردن کشاورزان داشته است.

جدول ۳- دیدگاه کشاورزان نسبت به تأثیر آموزش‌های ترویجی در توانمندسازی

رتبه بندی	ضریب پراکندگی	انحراف معیار	میانگین رتبه ای	گویه	ردیف
۱	۰/۲۸۵	۱/۰۹۹۹۵	۳/۸۵۵۹	پذیرش مسئولیت‌های جدید	۱
۲	۰/۲۸۸	۱/۰۱۸۲۴	۳/۵۴۰۵	افزایش دانش در شغل خود	۲
۳	۰/۲۹۷	۱/۰۴۰۹۷	۳/۵۰۹۰	توانایی خودارزیابی	۳
۴	۰/۳۲۳	۱/۱۷۸۴۰	۳/۶۴۴۱	روشن شدن هدف‌های کاری	۴
۵	۰/۳۶۴	۱/۳۵۷۶۰	۳/۷۳۴۲	افزایش مشارکت در کارها	۵
۶	۰/۴۲۴	۱/۳۰۲۳۶	۳/۶۵۷۷	نوآر شدن در کارها	۶
۷	۰/۴۳۳	۱/۴۳۱۹۷	۳/۳۰۶۳	جستجوی اطلاعات بیشتر برای شغل خود	۷
۸	۰/۴۶۶	۳/۳۵۱۷۵	۳/۶۵۷۷	افزایش ارتباطها	۸
۹	۰/۶۰۷	۱/۶۰۹۲۱	۲/۶۵۳۲	بهینه‌سازی فرایند و روش کار	۹
۱۰	۰/۶۳۶	۱/۶۴۷۲۹	۲/۵۹۰۱	افزایش دقت فرد در انجام کارها	۱۰

به منظور بررسی دیدگاه‌های کشاورزان نسبت به تأثیرگذاری آموزش‌های ترویجی در توانمندسازی خود گویه‌هایی طراحی و از مخاطبان خواسته شد تا پاسخ‌های خود را در یک طیف شش گزینه‌ای (هیچ، خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد) بیان کنند. همان‌گونه که در جدول ۳ نیز دیده می‌شود از دیدگاه کشاورزان آموزش‌های ترویجی بیشترین تأثیرگذاری خود را در پذیرش مسئولیت‌های جدید، افزایش دانش در کشاورزان و کمترین تأثیرگذاری را در افزایش دقت فرد در انجام کارها داشته است.

جدول ۴- میزان همبستگی توانمندسازی کشاورزان با متغیرهای مستقل در منطقه مورد بررسی

ردیف	متغیر مستقل	مقیاس	متغیر وابسته	مقیاس	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
۱	سن	نسبی	توانمندسازی	رتبه ای	۰/۰۰۴	۰/۹۴۷
۲	سطح تحصیلات	رتبه ای			۰/۰۱۷۵	۰/۰۰۹
۳	تجربه در کشاورزی	نسبی			۰/۱۸۲	۰/۰۰۶
۴	آموزش‌های ترویجی	رتبه ای			۰/۱۸۹	۰/۰۰۵

به منظور بررسی بین متغیرهای مورد بررسی با متغیر وابسته تحقیق (توانمندسازی) از آزمون‌های اسپیرمن و پیرسون استفاده شد. همان‌طور که در جدول ۴ دیده می‌شود از میان ویژگی‌های فردی متغیرهای سطح تحصیلات و تجربه در کشاورزی که به ترتیب سطح معنی داری آنان (۰/۹۰۰، ۰/۶۰۰) می‌باشد با توانمندسازی رابطه مستقیم دارد (با احتمال ۹۹ درصد) این رابطه در مورد آموزش‌های ترویجی (سطح معنی داری ۰/۰۰۵) نیز صادق است. ولی سن با توانمندسازی کشاورزان رابطه‌ای ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری

بین سطح تحصیلات کشاورزان و توانمندسازی مهارتی و حرفه‌ای کشاورزان رابطه مثبت و معنی داری به دست آمد. نتایج تحقیق اقتداری و میردامادی (۱۳۸۶)، نیز این یافته تحقیق را تأیید می‌کند. بیشتر کشاورزان مورد بررسی دارای سطح تحصیلات در مقطع دوره راهنمایی می‌باشند بنابراین کشاورزان که دارای سطح تحصیلات بالاتری بودند، از توانایی بیشتری در زمینه کشاورزی دارند زیرا باعث افزایش دانش و دانایی فرد می‌شود که با توسعه کشاورزی همراه می‌باشد دولت با دادن بورس‌های تحصیلی به کارشناسان مستقر در دهستان‌ها و شهرستان‌ها برای ادامه تحصیل در سطوح تحصیلات تکمیلی، نه تنها عامل انگیزه بخش به شمار می‌آید، بلکه کیفیت، ظرفیت و بهره‌وری آنان را نیز ارتقاء می‌دهد بنابراین سرمایه‌گذاری در آموزش و توسعه نیروی انسانی با بهره‌وری و توسعه پایدار کشاورزی و روستایی ارتباط معنی داری دارد و مراکز آموزش عالی با همکاری مشترک با جهاد کشاورزی می‌توانند در ارتقای ظرفیت و قابلیت‌های نیروی انسانی و ارائه آموزش‌های مورد نیاز بخش کارساز باشند. بین آموزش‌های ترویجی و توانمندسازی مهارتی و حرفه‌ای کشاورزان رابطه مثبت و معنی داری به دست آمد. سیواجاناتا (۲۰۰۳)، کاپلمن و ریچاردز (۱۹۹۶)، زمان‌زاده، سید رسولی و جبارزاده تبریزی (۱۳۸۷)، جوادین (۱۳۸۸)، محمدی و همکاران، (۱۳۸۸) و جزینی (۱۳۸۵)، این یافته‌ی تحقیق را تأیید می‌نمایند. از آنجایی که آموزش‌های ترویجی و توانمندسازی رابطه مثبت و معنی داری دارد می‌توان گفت آموزش و بهسازی باعث بینش و بصیرت عمیق‌تر، دانش و معرفت بالاتر و توانایی و مهارت بیشتر افراد شاغل می‌شود. آموزش

ترویجی سبب می‌شود سطح دانش و مهارت کشاورزان افزایش پیدا کند و باعث می‌شود آنان بتوانند عملیات کشاورزی را پرشتاب‌تر و با کیفیت بهتر انجام بدهند یکی از اثرگذاری‌های دوره‌های آموزشی برای کشاورزان، بهبود و ارتقاء قدرت تصمیم‌گیری و داوری در کشاورزان می‌شود که کشاورزان راهکارهای نو پدیدارانه می‌دهند بنابراین یک کشاورز نوآور بهتر می‌تواند عملکرد را افزایش دهد.

پیشنهادها

۱- از آن جایی که بیشتر کشاورزان منطقه در گروه سنی از بین ۲۶ تا ۳۵ سال هستند و بیشتر آنان دارای تحصیلاتی در سطح راهنمایی می‌باشند بنابراین این گروه کشاورزان درک پذیرش نوآوری مربوط به کشاورزی را دارند و همچنین خطرپذیری بالایی دارند. بنابراین بایستی برنامه‌های آموزشی مناسب برای تشویق کشاورزان و ایجاد انگیزه در آنان در کار کشاورزی تدوین و ارائه شود.

۲- بین آموزش‌های ترویجی و توانمندسازی مهارتی و حرفه‌ای کشاورزان رابطه مثبت و معنی‌داری به‌دست آمد. لذا جهت پیشتاز شدن در اقتصاد و امور کاری خود باید از نیروی متخصص، خلاق و با انگیزه بالا برخوردار شد. در حقیقت آموزش از مهم‌ترین اقدام‌هایی می‌باشد که باعث توانمندسازی افراد می‌شود. دولت با سرمایه‌گذاری مالی در ایجاد تغییر مطلوب در دانش و نگرش و مهارت فرد می‌تواند افراد را توانمند سازد یعنی افراد را قادر سازد عملکرد محصولات خود را بالا برده، درآمد بیشتری به‌دست آورند. بنابراین سازمان‌های ترویج و مدیریت کشاورزی با برقرار کردن کلاس‌های آموزشی در زمینه‌های مختلف کشاورزی می‌توانند کشاورزان را توانمندتر سازند.

۳- برای بالا بردن دانایی کشاورزان باید به آموزش‌ها توجه شود به‌ویژه خدمات آموزشی و ترویجی؛ زیرا آموزش و ترویج کشاورزی سطح دانش و مهارت کشاورزان را بهبود می‌بخشد لذا ضرورت دارد خدمات آموزشی و ترویجی در زمان مشخصی و با شمار دوره‌های بیشتر و با کیفیت مطلوب و با توجه به نیازهای آموزشی آنان طراحی شود.

منابع

- ۱- اقتداری، ن، و میردامادی، م. (۱۳۸۶). بررسی نقش آموزش‌های ترویجی در توانمندسازی گندمکاران در توسعه پایدار کشت گندم. مجله جهاد، سال ۲۷، شماره ۲۸۰، صص ۱۹-۸.
- ۲- جزینی، ع. (۱۳۸۵). عامل‌های موثر بر توانمندسازی افسران ناجا، فصلنامه دانش انتظامی، سال هشتم، شماره ۴، صص ۹-۲۵.
- ۳- جوادین، س، حیدری، ح، و شهبازی مرادی، ح. (۱۳۸۸). بررسی عامل‌های موثر بر توانمندسازی نیروی انسانی در خدمات بررسی موردی در نظام بانکی، مجله مدیریت دولتی، سال اول، شماره ۲، صص ۸۸-۷۵.
- ۴- رجایی پور، س، جمشیدیان، ع، و نادری، ن. (۱۳۸۶). توانمندسازی. تدبیر، شماره ۱۸۶، سال ۱۸، صص ۲۰-۳۲.
- ۵- رکن الدین افتخاری، ع، پور طاهری، م فرج زاده، م، و حیدری ساربان، و. (۱۳۸۸). نقش توانمندسازی در توسعه کشاورزی بررسی موردی: استان اردبیل، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، شماره ۶۹، صص ۸۷-۱۰۳.
- ۶- زمان زاده، و، سید رسولی، ا، و جبارزاده تبریزی، ف. (۱۳۸۷). تأثیر آموزش برنامه توانمندسازی بر اداره ابعاد روانی اجتماعی بیماران دیابتی، فصلنامه پرستاری و مامایی، شماره ۱۱، صص ۲۵.
- ۷- زمانی پور، ا. (۱۳۷۳). ترویج کشاورزی در فرآیند توسعه، بیرجند، انتشارات دانشگاه بیرجند، چاپ اول، صص ۹۸-۸۰.
- ۸- کارل، ک. ایچروجان م. استاتز. (۱۳۸۰). توسعه کشاورزی بین‌المللی (ترجمه منوچهر فرهنگ)، تهران: انتشارات وزارت جهاد کشاورزی، موسسه پژوهش‌های برنامه ریزی و اقتصاد کشاورزی بخش اطلاعات، چاپ اول، صص ۴۸۰-۴۵۹.
- ۹- بلانچارد، کک، کارلوس، جی و راندولف، آی. (۱۳۸۱). مدیریت توانمندسازی کارکنان، (ترجمه مهدی ایرانژاد پاریزی)، تهران: انتشارات مدیران، چاپ دوم، صص ۱۰۳-۹۰.
- ۱۰- محمدی، د، شریف زاده، ا، و شعبانعلی فمی، ح. (۱۳۸۸). ساختار و کارکرد ترویج کشاورزی در فرآیند توانمندسازی زنان، ماهنامه جهاد، سال ۲۱، شماره ۹۰-۸۹، صص ۳۲-۲۰.

11- Florin/ p. & wandersman/a.(1990). *An introduction to citizen participation , voluntary organizations , and community development : in sights for empowerment through research*. American journal of community psychology.

18(1)/41-54.

12-Kappelman / la.a./ and Richards / t.c.(1996).*training/ empowerment / and creating a culture for change/ empowerment in organizations* /vol .4/no.3/pp 26-29.

13- Sivayojanathan,c.(2003).*iraining and visit system in srilanka: the relative importance of contact farmers as a source of rice production in formation,* agricultural administration .p.130-150.

14- Speer/p.w./& hughey/j.(1995). *Community organizing : an ecological route to empowerment and power* . American journal of community psychology/ 23(5)/729-748.

15-Wilson,p.(1996). *Empowerment : community economic development from the inside out* . urban studies/33(4-5)/617-630.

Survey Viewpoint farmers to promote education and its role in empowering In Ahvaz

Abstract

Enabling empowerment is partly meant It helps people improve their sense of confidence and also their sense of helplessness or inability to overcome And also work in people's enthusiasm is created. Enabling farmers and agricultural professionals increase efficiency and production efficiency, production and marketing issues to familiarize farmers with farm management and agricultural activities, which are the cause of agricultural development. Promoting education can undoubtedly play a role to play in this empowerment. This study examined the views of farmers, city of Ahvaz to promote education and its role in empowering them. Descriptive study - which was correlated to the survey was conducted using a questionnaire. Cronbach's alpha coefficient was calculated rate of 82%. The study population, farmers, city of Ahvaz, which is 222 students, were selected using stratified sampling. Results showed that the most effective ways of training the class extension of goat and sheep breeding, training, promoting one-day fattening sheep and micronutrient fertilizers promote education and training less effective in orchards with irrigation under pressure and use of plant residues in livestock feed is empowering farmers.

Key words: education, agriculture, education, advocacy, empowerment